

Jaarverslagen Stichting Drents Agrarisch Erfgoed

Jaarverslag 2020

Op 22 oktober 2020 is de Stichting Drents Agrarisch Erfgoed (DAE) opgericht met als doelstelling – volgens de statuten: *bevordering van behoud en bescherming van het gebouwd en landschappelijk agrarisch erfgoed in de provincie Drenthe, meer in het bijzonder van karakteristieke (ensembles van) boerderijen, (bij)gebouwen, erven en het Drents cultuurlandschap; één en ander mede als bijdrage aan de leefbaarheid van het platteland en als meerwaarde voor de directe leefomgeving*”.

Met een voltallig bestuur werden de bestuursleden vervolgens ingeschreven bij de KvK en werd een bankrekening aangevraagd bij de Rabobank. Beginkapitaal was er niet; wel werd het tegoed (€2.077) op de bankrekening van de inmiddels opgeheven werkgroep boerenerven binnen stichting Het Drentse Landschap toegezegd, evenals vanaf 2021 een jaarlijkse subsidie (€2.600) door de provincie Drenthe vanuit het Cultuurfonds 2021-2024. Beide bedragen werden begin 2021 ontvangen.

Organisatie

Bestuursleden: dhr. R.H.J. Staal (voorzitter), dhr. G. Elzinga (penningmeester), dhr. A. van Haeringen (secretaris), dhr. S.B. Ybema, mevr. G. Snijders, dhr. P. Brink, dhr. J.W. Grotenhuis.

Jaarverslag 2021

Activiteiten

I.v.m. de Covid epidemie ging het DAE in 2021 langzamer van start dan gewenst. Er werd gewerkt aan een website, die in september “live” ging: www.drentsagrarischerfgoed.nl. Voor communicatiedoeleinden werd een uitgebreide perslijst gemaakt.

Op 22 september 2021 volgde in museumboerderij De Karstenhoeve in Ruinerwold een druk bezochte bijeenkomst voor geïnteresseerden, die als vrijwilliger zouden kunnen/willen deelnemen aan één van de verschillende werkgroepen die het DAE wilde oprichten: een werkgroep “Boerenerven”, een werkgroep “Heruitgave & actualisatie van het boek “Drentse boerenerven en tuinen” van Harry de Vroome uit 1996, een werkgroep “Fietsroutes langs boerenerven en landschappen” en verder een werkgroep “Boerderijen, keuterijen, schuren en stookhokken” om invulling te geven aan de meer algemene taakstelling van de Stichting DAE, zoals kennisoverdracht, bewustwordingscampagnes en een advies- c.q. loketfunctie voor de inwoners van Drenthe.

Vervolgens vond op 27 oktober 2021 de officiële, druk bezochte startbijeenkomst van de Stichting DAE plaats in dezelfde museumboerderij “De Karstenhoeve” in Ruinerwold. Het avondvullende programma werd verzorgd door Prof. Dr. Ir. Theo Spek (RUG) met een boeiende lezing onder de titel “Agrarische Landschappen van Drenthe: een eeuwenoud erfgoed met een grote toekomst”.

Organisatie

In 2021 werd het eerste beleidsplan van de stichting DAE vastgesteld.

Jaarverslag 2022

Activiteiten

De werkgroepen “Boerenerven” en “Boerderijen, keuterijen, schuren en stookhokken” werden samengevoegd tot een werkgroep “Landschappelijk & Gebouwd Agrarisch Erfgoed”. Reden hiervoor was dat veel vragen voor advies zich richten op de combinatie van zowel groen en rood.

In samenwerking met de Vereniging Drentse Boermarken werd op 28 oktober 2022 een druk bezocht symposium “Markestenen terug op de plek” georganiseerd in Gees, waarbij een markesteen in aanwezigheid van de commissaris van de koning teruggeplaatst werd.

Interventies

In 2022 werden ruim 10 adviezen uitgebracht. In het geval van een karakteristieke boerderij in Beilen met een zeer positief resultaat, waarbij een vroegtijdige interventie vanuit het DAE, zonder juridische inspanning, leidde tot een plan waarbij - in samenspraak tussen gemeente, eigenaar en DAE - de sloopplannen ingetrokken werden en behoud nu voorop staat.

Er werd gewerkt aan plannen om provinciebreed vroegtijdig te signaleren waar agrarisch erfgoed in het geding lijkt te komen zodat het DAE daar tijdig een standpunt over in kan nemen en eventueel opvolging aan kan geven.

Een brief naar de gemeente Coevoren in december 2022 was erop gericht een historische boerderij bij Dalen woonbestemming te verlenen om daarmee sloop te helpen voorkomen.

In november 2022 werd, in aanloop naar de provinciale verkiezingen van maart 2023, tezamen met verschillende partners uit het Erfgoedberaad Drenthe, een “Erfgoedmanifest Drenthe” gestuurd naar provinciale en gedeputeerde staten van Drenthe, met 12 aanbevelingen aan bestuurders en beleidsmakers gericht op het behoud en de versterking van het cultureel erfgoed in Drenthe. Dit erfgoedmanifest sloot aan op een eerder in 2022 opgestelde beleidsnotitie van het DAE m.b.t. de energietransitie, woningbouw, behoud karakteristieke bebouwing en erven & behoud natuur en landschap. Ook deze beleidsnotitie is onder de aandacht gebracht van bestuurders en beleidsmakers.

Organisatie

Mevr. J.H.J.G. Muffels trad in mei 2022 toe tot het bestuur.

Dhr. S. B. Ybema en dhr. G. Elzinga traden in augustus 2022 af als bestuurslid. De rol van penningmeester van dhr. G. Elzinga werd binnen het bestuur overgenomen door dhr. P. Brink.

Jaarverslag 2023

Activiteiten

Op 1 juni 2023 organiseerde het DAE een symposium “*Woningbouwopgave en het Drentse agrarisch erfgoed*” in het provinciehuis in Assen, met lezingen van Pieter Brink (architect) en Elyze Storms (historisch geograaf en adviseur erfgoed, buitengewoon universitair hoofddocent WU&R). Het symposium was met name relevant i.v.m. de woningbouwopgave die natuurlijk ook aan Drenthe met haar karakteristieke dorpskernen en landschappen niet voorbijgaat.

Op dit symposium kwam een grote groep van ca. 80 belangstellenden af, van divers plimage (gemeenten/provincie/ bestuurders/gedeputeerden/erfgoed professionals/erfgoed eigenaren enz). Het symposium resulteerde onder meer in de aanmelding van nieuwe vrijwilligers en een vervolgesprek met wethouder en beleidsambtenaren van de gemeente Midden-Drenthe.

Op 17 juni 2023 kwam een reizende tentoonstelling van het boerderijenfonds naar Orvelte. Met een inleiding door het DAE en een interessante lezing door het Hoofd Team Monumenten & Erven van Het Drentsche Landschap leverde ook deze activiteit prima PR op voor het DAE.

Interventies

Eind juli 2023 stuurde het DAE een steunbetuiging naar het boerderijenfonds, m.b.t. een subsidieaanvraag van Stichting Bosch en Vaart voor de restauratie van de oude boerderij met 18^e eeuws voorhuis aan de Hoogeveenseweg in het esgehucht Eesinge. Het boerderijenfonds heeft uiteindelijk €90.500 toegekend.

In september 2023 en nogmaals in januari 2024 zijn zienswijzes ingediend bij de gemeente Midden-Drenthe, m.b.t. in de ogen van het DAE ongewenste nieuwbouwplannen aan de rand van de es Eursinge bij Westerbork. Hierin werd samen opgetrokken met NMF Drenthe en Heemschut Drenthe.

In december 2023 heeft het DAE per brief en in gesprekken bij de provincie Drenthe gepleit om in de cultuurnota 2025-2028 subsidiemogelijkheden te verruimen voor het behoud van zowel gebouwd als landschappelijk agrarisch erfgoed, met specifieke aandacht voor erfgoed dat monumentenstatus of een officiële benoeming “karakteristiek” mist. Ook was het DAE in november 2023 mede-ondertekenaar van een ruimer opgezette pleitbrief van het Erfgoedberaad Drenthe aan de provincie, om het belang van behoud van onder meer agrarisch erfgoed onder de aandacht te brengen.

Organisatie

Mevr. G. Sniijders trad in maart 2023 af als bestuurslid.

Mevr. I.F. Mascini en dhr. W.M. Bierens traden in september 2023 toe tot het bestuur.

Jaarverslag 2024

Activiteiten

In de maart 2024 editie van Drents Historisch Tijdschrift “Waardeel” stond een vier pagina groot artikel over achtergrond, doelstellingen en activiteiten van het DAE - met veel aandacht voor de toekomst van het Drents agrarisch erfgoed.

Op 16 mei 2024 werden bestuur en vrijwilligers, bij elkaar ca. 30 betrokkenen bij het DAE, ontvangen door de Stichting Bosch en Vaart op boerderij De Reesthorst aan de Schiphorsterweg in De Schiphorst bij De Wijk, in het Reestdal op de grens tussen Drenthe en Overijssel. Deze monumentale boerderij met landerijen eromheen zijn in 2023 in bezit gekomen van Stichting Bosch en Vaart. De boerderij staat op de nominatie om grondig opgeknapt te worden; voor de landerijen eromheen werkt Stichting Het Drentse Landschap aan een landschapsherstelplan. Naast het DAE bestuur waren vrijwilligers aanwezig van de verschillende DAE werkgroepen.

Op 19 oktober 2024 organiseerde het DAE een lezing over boerenerven, met excursie, in Orvelte. De cursus was bedoeld voor boerderijbewoners en andere plattelanders. Geschiedenis, gebruik en inrichting kwamen aan bod. De excursie richtte zich met name op het boerenerf in relatie tot de bebouwing en het omliggende landschap. Wat is passend en wat kom je zoal tegen bij de inrichting van je erf. Het plan is om dergelijke bijeenkomsten in de toekomst ook elders in Drenthe te organiseren.

Op 6 november 2024 organiseerden het DAE en de gemeente Emmen een inspirerende avond over Energiebesparing en Agrarisch Erfgoed. De bijeenkomst vond plaats in het gemeentehuis van Emmen en was bedoeld voor eigenaren en gebruikers van (voormalige) boerderijen en bijgebouwen die vaak te maken hebben met hoge energielasten. Er werd gesproken over algemene energiebesparingsmaatregelen, installatietechnische oplossingen, subsidie-mogelijkheden en het

belang van het behouden van historische waarden bij verduurzaming. Het plan is om dergelijke bijeenkomsten in de toekomst ook elders in Drenthe te organiseren.

Interventies

Waar mogelijk intervenueert het DAE in een vroeg stadium waar zich plannen aandienen die volgens het DAE gestopt of bijgestuurd moeten worden. Hierin trekt het DAE zoveel mogelijk samen op met andere erfgoedpartners. Hieronder enkele voorbeelden.

- In september 2023 en nogmaals in januari 2024 heeft het DAE zienswijzes ingediend bij de gemeente Midden-Drenthe, m.b.t. in de ogen van het DAE ongewenste nieuwbouwplannen aan de rand van de es Eursinge bij Westerbork. Hierin is samen opgetrokken met NMF Drenthe en Heemschut Drenthe. Inmiddels heeft het College van B&W aangegeven van nieuwbouw af te willen zien maar de kogel is nog niet door de kerk.
- Op 4 april 2024 heeft het DAE een brief aan de gemeente Borger-Odoorn gestuurd met de vraag af te zien van plannen voor ingrijpende nieuwbouw op de es van Oud-Valthe, om het beeldbepalende karakter van deze plek te behouden. Vervolgens heeft het DAE ter plekke met de projectontwikkelaar overlegd en kennis genomen van zijn aangepaste plannen, waarna het DAE samen met Heemschut Drenthe haar zorgen en inzichten op papier heeft gezet en gedeeld met projectontwikkelaar, eigenaar en de gemeente Borger-Odoorn.
- De gemeente de Wolden is, om tegemoet te komen aan haar energieopgave, in september 2024 met plannen gekomen om ca. 250 m hoge windmolens te plaatsen bij Ruinerwold. Het DAE heeft hierop in september 2024 een eerste reactie aan College van B&W en gemeenteraad gestuurd: uit de beschikbare informatie blijkt dat de bijzondere erfgoedwaarden die hier dreigen aangetast te worden slechts als “beperkt belemmerend” in de afweging meegenomen waren.

Na in december 2023 al per brief en in gesprekken bij de provincie Drenthe te hebben gepleit om in de cultuurnota 2025-2028 subsidiemogelijkheden te verruimen voor het behoud van zowel gebouwd als landschappelijk agrarisch erfgoed, heeft het DAE op 9 april 2024 nog een laatste reactie gegeven op de concept cultuurnota. De cultuurnota is vervolgens in juni 2024 goedgekeurd door Gedeputeerde en Provinciale Staten.

Organisatie

In mei 2024 trad dhr. R. Staal af als voorzitter van het DAE. Hij werd opgevolgd door dhr. B.J. Bouwmeester, voormalig burgemeester van de gemeente Coevorden.

In september 2024 zijn het huishoudelijk reglement en het beleidsplan van de stichting DAE geactualiseerd. Het doel is om begin 2025 culturele ANBI status aan te vragen.

Eind 2024 zijn gesprekken gestart met Landschaps Beheer Drenthe (LBD) waarin mogelijkheden tot samenwerken worden verkend, zoals het gezamenlijk optrekken bij het organiseren van cursussen en excursies & het opzetten van een loketfunctie met doorverwijsfunctie voor particulieren die vragen hebben over het inrichten van hun erf in samenhang met de daarbij behorende bebouwing.